

cumseptus, in legitimam dotem unum mansum in *Ivoningewe*, et dimidium in *Lietenbere*, et tertiam partem in *Heimirtingen* donans et adhuc ex tali paupertate ecclesiam non posse procurari existimans, unum mancipium, quod vocabatur, *Madelbreth*, cum novali quod primus ex viridi silva in monte *Chnieboz* cepit, adjuncta manu Salechonis advocati

A in hoc altare contradidit. Dehinc sacerdotali veste indutus coram populo publice dixit: Si qua persona huic ecclesie vel altari aliquid horum, quæ dedimus, abstrahat, huic æternæ vitæ januam intrare non liceat, et ab hac luce sequestretur, quam in conspectu Dei omnis justus feliciter contuetur (66) »

NOMINA EPISCOPORUM AUGUSTÆ CIVITATIS.

I. Zozimus. *Aliquis recentiori manu præposuit, S. Dionysius martyr.*

- II. Perewelf.
- III. Tagepertus,
- IV. Manno
- V. Wicho
- VI. Pricho.
- VII. Zeizzo
- VIII. Marchman
- IX. Wichterpus
- X. Tozzo
- XI. Sintpertus
- XII. Hanto
- XIII. Nidger
- XIV. Odalman.
- XV. Wigger
- XVI. Lanto
- XVII. Adalpero
- XVIII. Hiltine
- XIX. S. Oudalricus
- XX. Heinricus
- XXI. Euticus
- XXII. Lutolph
- XXIII. Gebehart
- XXIV. Sigefridus
- XXV. Pruno
- XXVI. Eberhardus

XXVII. Heinricus

XXVIII. Embrico. Hic primo ordinationis suæ anno, qui est ab Incarnatione Domini 1064, datis ab antecessore ejus 50 talentis, ecclesiam sanctæ Afræ a fundamentis destruxit: et repertum est corpus sanctæ Eutropiæ in plumbeo sarcophago prid. Kal. Maii; corpus vero sanctæ Afræ in lapideo sarcophago miræ magnitudinis integrum, et quodam cæmento obductum repertum est iv Nonas ejusdem mensis.

B

Hactenus prima manus: quæ sequuntur, secunda manu adjuncta sunt.

- XXX. Sigefridus
- XXX. Hermannus
- XXXI. Waltherus
- XXXII. Kondradus
- XXXIII. Hartwicus
- XXXIV. Oudalschalcus
- XXXV. Heirtwicus
- XXXVI. Sifridus
- XXXVII. Syboto
- XXXVIII. Hartmanus
- C XXXIX. Sifridus
- XL. Wolfardus
- XLI. Degenhardus
- XLII. Fridericus

APPENDIX.

OFFICIUM SANCTI UDALRICI.

(Dom. GERBERT, *Scriptores ecclesiastici de musica*, II, 117.)

(*Ant. ad Magnif.*) Venerandi patris Wodalrici D solemnia magnæ jucunditatis repræsentant gaudia; quæ merito cleri ac populi suscipiuntur voto, celebrantur tripudio. Lætetur tellustalis compta præsole. Exsultet polus tanto ditatus compare. Solus dæmon ingemat, qui ad ejus sepulcrum suum assidue perdit dominium. Ave, nunc corona martyrum. Salve, gloria confessorum. Simulque sanctorum decus omnium, nos Christo commenda in perpetuum.

(66) *Confer ea quæ de episcopis Augustanis dicta sunt, tum in observationibus præviis num. 7, tum ad Vitæ, cap. 1. Dionysium ex catalogo episcoporum*

(*Invitatorium.*) Adoremus regem Christum Dominum, qui hodie sanctum Wodalricum perduxit ad regna cælorum.

(*Antiphonæ nocturnorum.*) 1. Beatus Wodalricus ex nobilibus et religiosis parentibus Deo prædestinante in salutem plurimorum extitit ortus. Beatus vir.

2. Hunc religiosi parentes commendaverunt in

Augustensium expungit Velserus in Notis ad conversionem Sanctæ Afræ sub finem.

sancti Galli cœnobium, sacris litterarum studiis Imbuendum.

Quare fremuerunt.

3. Qui inter egregios regularis disciplinæ magistros dulcissimos theoriæ carpebat quotidie fructus.

Domine quid multiplicati.

4. Igitur sacræ institutionis norma sanctus adolescens perductus, in cathedram pontificalem est sublimatus.

Cum invocarem.

5. Vox beato sic ait in visu : Wodalrice episcopo scias te hodie hospites suscepturum esse.

Verba mea.

6. Inter cætera miraculorum insignia vir Dei pæpe cœlesti meruit pærfrui visione.

Domine Dominus noster.

(*Responsoria I nocturni tria.*) (¶ 1.) Beatissimi pontificis Wodalrici diem natalitium recolentes, qui hunc tantis coruscare fecit virtutibus * Christum condignis veneremur laudibus (¶.) Qui inter cætera dignationis suæ beneficia hujus Sancti nobis donavit patrocinia. Christum.

(¶ 2.) Puer Dei inclitus Wodalricus infra duodecim ætatu suæ hebdomadarum curricula * ex divina admonitione a materno suspendi jussus est lacte. (¶.) Ut solido cibo confortatus cœlestis verbi dispensator præfiguraretur egregius. Ex divina.

(¶ 3.) Cum transacto infantia termino jam bonæ indolis puer existeret, in sancti Galli cœnobium est commendatus * sacris litterarum studiis imbuendus. (¶.) Ubi multorum futurus magister Deo favente satigit prudenter. Sacris.

7. (*Antiphonæ II nocturni.*) Sanctus sacerdos dum divina quondam celebraret mysteria, dextera Dei superna visibiliter apparuit supra sacrosancta.

Domine quis habitabit.

8. Quadam nocte, in visu ei sancta Afra apparuit, et locum collocationis proprii sui corporis in ecclesia demonstravit.

Domine in virtute tua.

9. Sanctam Agaunensium locum, orandi gratia, adivit, ubi Thebæorum martyrum reliquias Deo donante acquisivit.

Domini est terra.

10. Quas cum summo honore Augustam attulit, ac in oratorio Dei Genitricis cum hymnis et psalmodiis religiose collocavit.

Benedicam.

11. Per oleum, quod sanctus Pontifex in Cœna Domini consecravit, plurima curationum beneficia ægrotis Christi gratia condonavit.

Te decet.

12. Celebratis missarum solemnibus, quemdam fluvium periculosa aquarum inundatione refusum transvadavit cum incolumitate suorum.

Bonum est.

(*Responsoria II nocturni tria.*) (¶ 4.) Deo dilectus veluti per divinum oraculum fuerat edoctus in pueritia, * in civitate Augusta sacerdotali decora-

tus est infula. (¶.) Hic Dei gratia se præveniente, ac totius plebis voto in unum concurrente. In civitate.

(¶ 5.) Orationes tuæ et eleemosynæ, Wodalrice. Deo sunt acceptæ, quibus antecessoribus tuis te commendavit, * ut tibi sacra mysteria celebranti assistant, et ea tecum benedicant. (¶.) Wodalrice episcopo, scias te hodie hospites suscepturum esse. Ut tibi.

(¶ 6.) Vir Deo plenus dum hostiam salutarem immolaret, ipso ex more signum crucis agente, dextera Dei sancta visibiliter apparuit, * quæ sacrosancta Dominici sacramenti mysteria cœlitus consecravit. (¶.) Vere felix et sanctus, cui, hora sancti sacrificii, dextera Dei apparuit ministranti. Quæ sacrosancta.

(*Ant. ad Cantica.*) Surge, Wodalrice, et secundum meum sermonem in ecclesia hodie divinum ministerium festina implere.

(*Responsoria tria III nocturni.*) (¶ 7.) Quidam verbis viri Dei non obaudiens sensum cum visu et auditu perdidit, sed mox ad ipsum perductus, * pristinae sanitati est restitutus. (¶.) Cujus tribulationibus cum mitissimus condolens indulgentiam et benedictionem donaret. Pristinæ.

(¶ 8.) Sanctimonialis femina, ut per sancti pontificis orationem est sanata, mox currendo præcessit eum * laudans et benedicens Dominum. (¶.) Pedibus ejus provoluta gratiarum actiones egit devota. Laudans.

(¶ 9.) Sancte Dei Wodalrice, virtutum gratia plene, spes miserorum, decus ecclesiarum, * intende preces populi supplicantis, ut impetres veniam pro delictis. (¶.) Ecce quia super pauca fidelis exstitisti, super multa constitutus in gaudium Dei tui introisti. Intende.

1. (*Antiphonæ ad Laudes et horas.*) Dominus Jesus Christus de cœlo misericorditer in terram prospexit, quando sanctum Wodalricum catholicæ ecclesiæ pontificem fieri destinavit.

2. Cultor Dei egregius ad culmen pontificatus divina electione promotus, cœlestis verbi semina ubique spargebat per fidelium corda.

3. Hujus sanctissimi viri salutaria dogmata divinatorum signorum semper cœlitus comitabatur efficacia.

4. Sancta Afra martyre viro Dei quondam visione ducatum præbente, supernorum civium cœtui feliciter meruit associari.

5. In hujus sacri conventus medio apostolorum principem vidit cum aliis quos vel olim in carne vel tunc primum in spiritu cognovit.

(*Ad Bened.*) O beatum virum, cœlesti visione dignum, qui etiam inter cætera divinæ revelationis arcana superventurum Pannonicæ gentis didicit bellum, et triumphum Christianæ parti cœlitus concessum.

(*Ad Magnif. in II Vesp.*) Sacerdos Dei Wodalricus

cum ex ergastulo carnis ad æthera esset sublevatus, A tanta de exanimi ejus corpore suavissimi odoris manavit fragantia, ut cunctorum ibi assistentium perfunderet nares et pectora. In cujus veneratione dicamus : Gloria tibi Domine.

(*Collecta ad Missam.*) Deus qui hodiernæ festivitatis diem beati Wodalrici confessoris tui atque pontificis transitu gloriosum fecisti : concede propitius sic tanti patroni atque doctoris merita venerari in terris, ut ipsius apud te patrocinia sentiamus in cœlis. Per.

(*Secreta.*) Munus, Domine, nostræ devotionis sacro altari superpositum, pia beati Wodalrici supplicatio tibi Domino Deo nostro reddat acceptum, et ad hoc percipiendum purificet corda omnium nostrum. Per.

(*Præfatio.*) Æquum et salutare. Te quidem in B

sanctis tuis mirabilem prædicare, cujus gratuiti semper est muneris, quidquid in eorum vel verbis sonat mirabilo, vel virtutibus coruscat insigne. Unde ex eorum collegio beati Woldarici confessoris tui atque pontificis solemniter celebrantes, eadem sacrosancta Filii tui Domini nostri Jesu Christi dextera petimus in æternum consignari, quæ singularem redemptionis nostræ hostiam, ipso sacerdote sacro altari assistente, visibiliter voluisti benedici. Per eundem Christum Dominum nostrum : per quem majestatem tuam laudant.

(*Postcommunio.*) Cœlestium sacramentorum participes effecti, quæsumus, Domine Deus noster : ut, interveniente beato Wodalrico confessore tuo atque pontifice, et peccatorum nostrorum indulgentiam, et vitam consequi mereamur æternam. Per.

ANNO DOMINI DCCCCLXXIV.

BENEDICTUS VI PAPA.

NOTITIA HISTORICA.

(MANSI *Conciliorum generalium*, tom. XIX, col. 37.)

Benedictus, patria Romanus, filius Hildebrandi, C post obitum Doni subrogatus est in locum ejus XIII Kal. Decemb., anno Redemptoris 972. Hujus temporibus Otto magnus imperator, funeribus matris et Wilelmi Moguntini episcopi præmissis, mortuus est in Saxonia, anno imperii sui duodecimo. Adalais relicta conjux animam defuncti Ottonis mariti sui prosecuta fuit iis pietate officiis, quæ a Witichindo in fine libri III describuntur. Post obitum patris Otto secundus solus imperare cœpit, qui cum patre sextum annum imperii sui inchoaverat. Benedictus a Bonifacio Francone Romano, Fernitii filio, cardinale diacono, viro scelestissimo, captus et in carcerem detrusus, strangulatus est ab eodem, anno Christi 974, cum sedisset annum unum, menses tres

et dies aliquot. Sedem apostolicam sacrilega cæde optimi pontificis vacantem sacrilegus homicida Bonifacius, qui septimus ejus nominis reperitur alibi nuncupatus, violenter invasit, eamque annum unum et mensem tenuit. Hunc ego, antiquiores scriptores imitatus, inter veros et legitimos pontifices numerandum non esse judicavi, quod sedem apostolicam turpiter ingressus, turpius deseruerit. Nam cum post multa alia scelera et flagitia homo nefarius Vaticanam basilicam omnibus ornamentis suis exspoliasset. Benedictus Albericorum, de quorum familia erat, ope et auxilio fretus, eum usque adeo exagitavit, ut, Roma relicta, Constantinopolim adire cogeretur. Quando et qua occasione Romam redierit, dicam infra in vita Joannis XIV.

NOTITIA DIPLOMATICA.

(JAFFÉ, *Regesta pontificum Romanorum* 331)

† Benedicti VI bullæ sunt scriptatæ per manum Stephani notarii regionarii et scriniarii s. sed. apost. (2, 4, 5.)
Benedicti scriniarii s. summæ et apost. sed. (3).

Data p. m.

Widonis episcopi et bibliothecarii s. sed. apost. (2).

Joannis Deo amabilis primicerii s. ap. sed. (3).

Joannis episcopi et bibliothecarii s. sed. apost. (4).

† Quem alii censent in locum Joannis XIII, alii in Benedicti VI, subrogatum esse, DONUM (seu DOMNUM, BONUM) eximi de paparum serie oportere, perfecte demonstravit W. Giesebrecht, *Jahrbucher des deutschen Reichs unter Otto II*, p. 141. E tabulis enim cæterisque indiciis fidis, quorum auctoritate confecta horum pontificum chronologia est, satis apparet intervallum anni 1 et mensium 6, qui recentioribus in catalogis Dono tribuuntur, fuisse neque inter Joannis XIII et Benedicti VI, neque inter Benedicti VI et VII gubernationes. Accedit, quod jam « vivente » Benedicto VI, involasse in ecclesiam constat Bonifacium VII antipapam, ut illi succedere Donus minime potuerit. Postremo illud maxime notandum est, vetustissimos optimosque catalogos de Dono tradidisse nihil. Sic enim in iis de Benedicto VI reperitur :

In cod. Est. ap. Murat III, II, 322, not. o. p :

« Benedictus VI diaconus de regione VIII sub Capitolio, ex patre Hildebrando monacho ingressus est